

ІНФОРМАТИКА ТА МЕТОДИКА ЇЇ ВИКЛАДАННЯ

УДК 004(07)

Стеценко В.П., Стеценко Н.М.

¹ к.п.н., доцент кафедри інформатики та ІКТ навчання, Уманський ДПУ

² к.п.н., доцент кафедри інформатики та ІКТ навчання, Уманський ДПУ

e-mail: stecenkovp@meta.ua

ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО САЙТУ ВИКЛАДАЧА В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

(на прикладі сайту <http://pedagogika.at.ua/>)

В статті висвітлюються можливості використання персонального сайту викладача для ефективної організації наукової, навчально-пізнавальної та виховної роботи зі студентами.

The article highlights the use of the personal website of a teacher for effective organization of scientific, educational, cognitive and educational work with students.

Наближення до європейських стандартів в Україні протягом останнього десятиліття спостерігається практично в усіх сферах життя.

Інформаційні ресурси та міжнародний розподіл праці стають невід'ємними складовими світової економіки і основою персонального та професійного успіху будь-якої людини залишається освіта. Розвиток країни – її економічні та соціальні досягнення, якість життя людей, місце в світовій спільноті, безпеку визначають рівень і якість освіти. Питання розвитку освіти в Україні знаходиться в центрі суспільної уваги.

Мета вищої освіти сьогодні – це підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство у навчанні, вихованні та науково-методичній роботі. У зв'язку з європейською інтеграцією України загалом та входженням України до Європейського освітнього і наукового простору, велика увага приділяється якості освіти, універсальності підготовки випускника та його адаптованості до ринку праці, на особистісній орієнтації навчального процесу, інформатизації освіти, визначальній важливості освіти, що забезпечує сталий людський розвиток [2, с.241].

Відомо, що на сучасному етапі вплив освіти на працевлаштування та життєвий рівень кожної людини став набагато вищим, ніж кілька років тому.

© Стеценко В.П., Стеценко Н.М., 2011

Відповідно, вимоги до освітнього рівня фахівців змінюються: окрім постійного оновлення базових знань, сучасний фахівець повинен уміти ефективно використовувати в своїй діяльності найновіші досягнення науки та техніки, використовувати персональний комп'ютер та інформаційні ресурси. Значна увага приділяється використанню можливостей нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, які піднімають освіту на новий рівень, забезпечують вільний доступ до освітніх ресурсів широкому загалу населення незалежно від місця проживання. Мережні технології Інтернет є вирішальним чинником у розвитку дистанційних форм і методів навчання та інформатизації системи освіти України в цілому [4].

Приєднання України до Болонського процесу дало поштовх до удосконалення та модернізації системи вищої освіти. Починаючи з 2004 року в систему вищої освіти України поступово впроваджується нова система організації навчального процесу, основною характеристикою якої є зменшення аудиторного навантаження і збільшення контрольованої самостійної роботи студентів. Оскільки однією з основних функцій сучасної вищої освіти стає навчання студентів умінню здобувати знання самостійно, то останніми роками особливого значення набувають методи і засоби навчання, засновані на індивідуальному підході до кожного студента і стимулюванні його пізнавальної активності [5].

Концепція інформатизації навчального процесу, яка ґрунтується на органічному поєднанні традиційних і новітніх засобів навчання, передбачає поетапне, поступове впровадження у навчальний процес ІКТ, раціональне поєднання традиційних методів та засобів навчання, з сучасними інформаційними технологіями, що зрештою веде до поліпшення результатів навчання [3].

Перехід до нових комп'ютерно-орієнтованих технологій навчання, створення умов для їх розробки, апробації та використання, раціональне поєднання нових інформаційних технологій навчання з традиційними – це складна педагогічна задача, яка потребує вирішення цілого комплексу психолого-педагогічних, організаційних, навчально-методичних, матеріально-технічних та інших проблем.

Основними серед цих проблем науковці називають:

- розробку науково-методичного забезпечення для вирішення завдань інформатизації навчально-виховного процесу;
- підготовку педагогічних кадрів до використання в навчальному процесі засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- підготовку учнів та студентів до використання сучасних засобів навчально-пізнавальної діяльності;
- низьку ефективність використання матеріально-технічного та науково-мето-

дичного забезпечення навчальних закладів у зв'язку з їх застарілою базою; – розробку методик використання сучасних інформаційних технологій навчання для підтримки вивчення більшості навчальних предметів [3].

Очевидно, що персональний сайт викладача, розміщений в глобальних мережах, мабуть, найбільш зручний інструмент для подання будь-яких інформаційних продуктів діяльності. На відміну від паперових носіїв, які можуть представити лише текст і зображення, сайт дає змогу подати навчальний матеріал в мультимедійних формах. І чим би не займалася людина, представити свою творчість або себе самого в будь-якому електронному форматі є досить простою справою. Тому сьогодні в мережі можна виявити численні персональні сайти людей, що займаються в різних галузях суспільної діяльності..

Використання персонального сайту викладача, таким чином, може допомогти у вирішенні наступних завдань:

1. *Пошук і добір матеріалів, необхідних для організації навчального процесу.* Посилання на електронні бібліотеки і журнали, надання різних довідкових матеріалів, що знаходяться в мережі Інтернет, дають змогу майбутнім вчителям ефективніше готуватися до занять. Такі відомості можуть бути значно ширшими, об'ємнішими, «всеохоплюючими» і дозволяють застосовувати активніші, сучасніші способи пошуку, сприйняття, опрацювання, використання і зберігання даних.

2. *Формування насиченого мультимедійно середовища, в якому використовуються різні способи подання навчального матеріалу - текстового, візуального, аудіо- і відеоматеріалу.* Це дає змогу інтенсифікувати навчальний процес і готувати студента до майбутньої роботи у відповідному професійному середовищі, в якому посилюються тенденції до конвергенції сенсорних каналів сприйняття інформації.

3. *Створення електронних навчально-методичних матеріалів.* Видання навчальної літератури в традиційній формі не завжди є кращим виходом з ситуації, оскільки пов'язане з високою вартістю публікації, затратою часу на організаційні моменти тощо. Створення навчально-методичного комплексу в Інтернеті може бути безкоштовним. Важливо, що викладач має можливість оперативно знайомити студентів з новою інформацією, регулярно вносити необхідні корективи до навчально-методичних матеріалів.

4. *Підвищення викладацької кваліфікації.* Це здійснюється завдяки можливості отримання через Інтернет інформації про сучасні досягнення наукових досліджень у відповідних галузях науки, про нові методичні розробки в країнах СНД і далекого зарубіжжя, а також завдяки можливості спілкуватися з колегами засобами електронної пошти, через гостьові книги, повідом-

лення на форумах, додавання коментарів.

5. *Навчально-виховний потенціал.* Студенти мають можливість працювати з освітнім сайтом відповідної тематики не тільки в комп'ютерних класах, але і вдома, в Інтернет-кафе. Все це сприяє підвищенню культури використання Інтернет-технологій у студентів, дозволяє їм спілкуватися, обмінюватися думками, навчальними наробками, вирішувати проблеми не тільки навчального, а й виховного характеру.

Персональний сайт викладача, на наш погляд, можна назвати одним з найбільш ефективних інструментів, що дає змогу студентові самостійно отримувати необхідні знання. Проте його необхідно періодично поповнювати новою інформацією, оновлювати навчально-методичні матеріали з врахуванням змін у навчальних планах, програмах, піднімати актуальні проблеми в тій чи іншій галузі знань. Відомості, подані на сайті, з часом стають не актуальними, тому потрібно регулярно додавати новини в освіті і науці, нові навчальні посібники, поповнювати фотогалерею, змінювати теми для опитування, розвивати форум.

Для прикладу можна розглянути сайт <http://pedagogika.at.ua/>, на головній сторінці якого подана коротка анотація сайту та його структура.

Сайт має такі розділи, як: навчально-методичні матеріали, каталог статей, каталог освітніх сайтів, освітні відеоресурси, форум, фотоальбом та гостьову книгу.

Навчально-методичні матеріали представлені комплексами дисциплін, які викладаються автором сайту. Комплекс містить: навчальні програми, презентації лекцій, плани семінарських та практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, тематику мікродосліджень та курсових робіт, питання для контролю і самоконтролю, положення та методичні рекомендації до проходження педагогічної практики, критерії оцінювання різних видів діяльності. Кількість завантажених матеріалів складає більше 100 одиниць.

Каталог сайтів містить посилання на різні освітні сайти, насамперед, це сайт МОНМС України та сайт «Освітній портал». В каталозі можна знайти сайти, які містять практичні поради учителям та студентам; персональні сайти вчителів-предметників; сайти шкіл; сайти, де представлені розробки уроків та виховних заходів. Студент не витрачає багато часу на пошуки необхідного матеріалу, оскільки все зосереджено і систематизовано в одному місці.

Наповнення каталогу статей, в основному, здійснюється самими студентами, де вони розміщують розробки уроків, виховних заходів, конкурсів, бесід,

лекцій тощо. Важливим є те, що студенти самі несуть відповідальність за зміст розміщеного матеріалу. Якщо студент розмістив неякісний матеріал, інші студенти вказують на помилки, а інколи і на грубий плагіат. Це стимулює інших студентів більш відповідально ставитися до підбору відповідного матеріалу, творчо підходити до створення власних наробок. Разом з тим, в каталозі статей свої власні напрацювання розміщують учителі шкіл, які прагнуть поділитися досвідом навчання та виховання підростаючого покоління з майбутніми колегами.

У розділі «Нормативні документи» викладені різні положення, інструкції і розпорядження, що стосуються навчального процесу.

Освітні відеоресурси представлені фрагментами педагогічних ситуацій та експериментами психолога В.Мухіної, які дозволяють виробити у студентів уявлення про внутрішній світ людини, закономірні процеси її розвитку. Цей розділ, на відміну від інших, є новим і містить невелику кількість матеріалів, які з часом будуть доповнюватись.

У розділі «Фотоальбом» студенти розміщують фотографії, на яких відображені події студентського життя: звіти з факультетських свят, екскурсії, походи тощо.

В «Гостьовій книзі» за рік залишено більше 100 записів. Очевидно, що сайт цікавить не лише студентів вузу, а й інших працівників освіти, які прагнуть обмінятися досвідом, залишити відгук про сайт. По можливості зауваження та пропозиції «Гостьової книги» враховуються, якщо вони відповідають тематиці сайту та переслідують навчально-виховну мету.

Ефективним засобом спілкування на сайті є форум, використання якого дає змогу організувати різні види навчально-пізнавальної та виховної діяльності студентів.

Форум містить 5 розділів: «Педагогічні новини та цікаві факти», «Навчання», «Школа молодого вчителя», «Спілкування на різні теми», «Наш форум». Кожен розділ має підрозділи, в яких розміщені теми для спілкування.

Розглянемо ці розділи детальніше:

1. *Педагогічні новини та цікаві факти.* Розділ містить три підрозділи, які створені адміністратором сайту: в розділі «Новини освіти» розміщено матеріали, які стосуються модернізації системи освіти в Україні, подається інформація про накази МОНМС України, конференції, семінари, обговорюється якість освіти; в розділі «Статті з питань освіти» відбувається обговорення педагогічної преси та «Цікаві педагогічні факти», де розміщені цікаві історії з життя відомих педагогів, науковців. Матеріал підбирають, в основному, студенти.

2. *Навчання.* В цьому розділі фактично здійснюється організація Інтернет-навчання. Під керівництвом модераторів, з числа студентів, проводяться різні види занять для різних курсів і з різних дисциплін як відкритого, так і закритого характеру.

Найчастіше проводяться віртуальні семінари, які відрізняються від традиційних тим, що учасники розділені в часі і в просторі. Вербальна комунікація між учасниками, як це відбувається на звичайному семінарі, замінена епістолярним (письмовим) спілкуванням. Кожен учасник семінару бачить на екрані всі тексти питань і відповідей інших активних учасників семінару, має змогу відповідати та коментувати їх відповіді.

Відомо декілька типів віртуальних семінарів [1]. Найчастіше такі семінари проводяться за схемою «питання – відповідь» і у формі доповіді. У першому випадку студенти відповідають на питання семінару (<http://pedagogika.at.ua/forum/37>). Ці відповіді обговорюються іншими учасниками і оцінюються викладачем. У другому випадку спеціально призначеними учасниками заздалегідь готуються доповіді, які після віртуального заслуховування, - прочитання тексту виступу на екрані всіма учасниками - обговорюються у формі епістолярної дискусії. Результати дискусій під час проведення семінару (тексти виступів) доступні всім учасникам форуму для огляду (<http://pedagogika.at.ua/forum/35>).

На перший погляд здається, що порядок проведення веб-семінарів майже нічим не відрізняється від традиційного, але це далеко не так, хоча б тому, що його потрібно ретельніше спланувати, не говорячи вже про нові психолого-педагогічні проблеми, що виникають при використанні нових технологій навчання, та значну витрату часу викладача як для підготовки, так і для контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, повідомлень від яких може бути дуже багато. Причому такі семінари можуть тривати цілодобово, тиждень або два, особливо, коли студенти опановують такий вид роботи вперше. Дуже добре, коли попередню підготовку студенти пройдуть в процесі опанування курсу «Інформаційна культура студента», тоді веб-семінар можна організувати разом із викладачем даного курсу. Запрошений викладач бере участь в дискусіях разом з основним викладачем, маючи права адміністратора.

В цьому ж розділі розміщені матеріали науково-дослідної роботи студентів. В основному, обговорюються або пропонуються до обговорення теми курсових, дипломних та магістерських робіт, їх зміст, порядок написання.

Обговорення змісту роботи, поради щодо написання наукової роботи дають як наукові керівники, так і студенти, які в процесі роботи над своєю

проблемою, виявили матеріал щодо написання наукової роботи іншого студента. Аналогічно можна організувати роботу проблемної групи і залучити студентів до роботи в інтернет-конференціях. Зазвичай, робота в даному розділі має закритий характер.

Крім навчальної роботи в розділі пропонується обговорення проблем, пов'язаних з організацією навчального процесу у вузі, освіти за кордоном, проблемами здачі сесії тощо.

3. *Розділ «Школа молодого вчителя»* включає теми, пов'язані з процесом становлення молодого фахівця, труднощами та проблемами, з якими він або уже зіткнувся під час педагогічної практики, або з якими ще може зіткнутися в своїй педагогічній діяльності. Тому тут пропонуються для розв'язання педагогічні ситуації, обговорюється проблема «важких» дітей, здійснюється обмін досвідом, як стати справжнім вчителем.

4. Найбільшою популярністю серед студентів користується розділ *«Спілкування на різні теми»*, назва якого говорить сама за себе.

В цьому розділі студенти мають можливість обговорювати різні життєві проблеми, переконувати один одного, аргументувати власну позицію, допомагати один одному в різних ситуаціях, набувати навичок педагогічного спілкування, публікувати власні вірші чи твори.

Необхідність створення такого розділу пояснюється тим, що молодь більш охоче спілкується у віртуальному середовищі; тут краще розкривається внутрішній світ людини, її переконання, погляди, з якими вона не може ні з ким поділитися при очному контакті. Разом з тим, це дає змогу викладачеві збагнути, чим живе сьогодення молодь, які її уподобання, смаки і, виходячи з цього, краще організувати навчально-виховний процес.

5. *Розділ «Наш форум»* передбачає врахування пропозицій студентів щодо покращення роботи форуму, технічні питання, оголошення, привітання зі святами, має модераторську віртуальну «кімнату», де обговорюються питання ефективності функціонування форуму між модераторами та адміністраторами сайту.

Робота студентів на форумі має важливий загальнопедагогічний аспект.

Більшість сьогоденних школярів – це представники покоління, для яких в майбутньому питання культури мережевого спілкування буде питанням особистої і професійної соціалізації. Те, що сучасний підліток переносить в мережу свої комунікативні моделі (часто від культури далекі) в майбутньому може сформулювати у нього уявлення про таке спілкування як норму. І вчитель, який має навички спілкування в Інтернеті, зможе сам потім організувати з учнем Інтернет-діалог, який також дасть йому практичний досвід відповідно-

го типу спілкування. Тому освітній форум є важливим додатковим засобом професійного становлення майбутнього педагога.

Таким чином, використання персонального сайту дає змогу забезпечити зворотній зв'язок в процесі навчання; реалізувати принцип індивідуалізації навчального процесу; підвищити наочність навчального процесу; сформуванати навички пошуку даних в мережі Інтернет; змоделювати педагогічні процеси та явища; організувати колективну та групову роботи учасників педагогічного процесу.

Література

- [1] *Андреев А.А.* Введение в интернет-образование. — М.: ЛОГОС, 2003. — 264с.
- [2] Вища освіта України і Болонський процес. Навчальний посібник /За редакцією В.Г.Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д.Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І.Бабин. — Київ-Тернопіль: Богдан, 2004. — 368с.
- [3] *Жалдак М.І., Лапінський В.В., Шут М.І.* Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики: Посібник для вчителів. — К.: — НПУ імені М.П.Драгоманова. — 2004. — 182с.
- [4] *Жук Ю.О.* Системні особливості освітнього середовища як об'єкту інформатизації // Післядипломна освіта в Україні. — 2002. — №2. — С.35-37.
- [5] Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. Вища освіта України і Болонський процес. Навчальний посібник /За редакцією В.Г.Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин. — Київ-Тернопіль: Богдан, 2004. — 368с.